

חוברת יצירות בספרות לשכבה ז' בנושא:

זהויות

(מי אני ומה מקומי בעולם?)

שנה"ל תשפ"ה

כפר הנוער כנות – בי"ס תיכון התיישבותי הפנימייה ללימודי משטרה

עמותה בפיקוח משרד החינוך והתרבות, המנהל לחינוך התיישבותי פנימייתי ועה"נ סמל מוסד 680066

תוכן עניינים:

תוכנית עבודה שנתית - עמ' 3

שירה

למדני אלוהי / לאה גולדברג - עמ' 5
משאלות / אסתר ראב - עמ' 5
קשב / ט. כרמי - עמ' 6
להשאיר / שלמה טנאי - עמ' 6
איך זה שכוכב/ נתן זך - עמ' 6
אומץ/ יונתן גפן - עמ' 7
פס על כל העיר / נורית זרחי - עמ' 7
נקמת הילד המגמגם / רוני סומק - עמ' 8
לכל איש יש שם / זלדה - עמ' 8
יש פרחים / נתן יונתן - עמ' 9
וידויי הגדול / אמנון שמוש - עמ' 10

בלדה

בת הרב ואימה/ שאול טשרניחובסקי - עמ' 11

סיפורי-עם

הצדיק והאבנים - עמ' 12
אם לא למעלה מזה / י.ל. פרץ (סיפור עם אומנותי) - עמ' 13
האישה מצידון (מדרש) - עמ' 16
מעשה העז / ש.י. עגנון - עמ' 17
אגדת שלושה וארבעה / ח.נ. ביאליק - עמ' 18

סיפור קצר

לשבור את החזיר / אתגר קרת - עמ' 22
נקמתו של סבל / יהושע בר יוסף - עמ' 23
משחק במפתח / אידה פינק - עמ' 28
משהו חמור מאוד הולך לקרות בכפר הזה / גבריאל גרסייה מארקס - עמ' 30

נספחים

איך כותבים תשובה טובה ומלאה? - עמ' 31
איך בונים מצגת טובה? - עמ' 32
איך עומדים ומדברים לפני קהל? - עמ' 33

תוכנית לימודים "היצירה שלנו"

שכבה ז' - זהויות (מי אני ומה מקומי בעולם?)

מאי + יוני	אפריל	פברואר + מרץ	ינואר	נובמבר + דצמבר	ספטמבר + אוקטובר	
מבחן קבלה נאווה עתיר מקמל - יומן מסע בקריאה	זהות וזיכרון	מי אנחנו בסיפורים?	מי אנחנו בשירים?	חשיבות של מסר מכל יצירה, או: מה בין ספרות לבין החיים?	מהי ספרות? מתחברים למקצוע. התחלה חדשה. חגי תשרי.	נושא
קבלה- עצמית הגשמה -אומץ -מוטיבציה הצלחה -סקרנות -אהבה -אחריות	-אמפתיה קבלה- עצמית -אחריות אישית וחברתית	קבלה- עצמית הגשמה -אומץ -מוטיבציה הצלחה -סקרנות -אחריות אישית וחברתית	קבלה- עצמית הגשמה -אומץ -מוטיבציה הצלחה -אחריות אישית	-אהבה הגשמה הצלחה -אומץ הקשבה -אחריות אישית	-אהבה -סליחה -חמלה -סבלנות -תודה הקשבה -מוטיבציה	ערכים
כתיבת יומן מסע חשיבה יצירתית חשיבה ביקורתית עבודת צוות בניית מצגת	כתיבה	-מאפייני הסיפור הקצר חשיבה ביקורתית כתיבה	-מאפייני השירה קבלת החלטות חשיבה ביקורתית חשיבה יצירתית כתיבה	-מאפייני הסיפור העממי קבלת החלטות חשיבה ביקורתית חשיבה יצירתית כתיבה	-אחריות אישית קבלת החלטות כתיבה	מיומנויות

כפר הנוער כנות – בי"ס תיכון התיישבותי הפנימייה ללימודי משטרה

עמותה בפיקוח משרד החינוך והתרבות, המנהל לחינוך התיישבותי פנימייתי ועה"נ סמל מוסד 680066

יצירות נלמדות	שיר פופולרי שהושמע הרבה בחופשה למדני אלוהיי /לאה גולדברג משאלות /אסתר ראב קשב /ט. כרמי להשאיר /שלמה טנאי	הצדיק והאבנים אם לא למעלה מזה /י.ל.פרץ (סיפור-עם אומנותי) מעשה העז האישה מצידן אגדת שלושה וארבעה /ח.ג. ביאליק	בת הרב ואימה /שאול טשרניחובסק י (בלדה) איך זה שכוכב /נתן זך אומץ /יהונתן גפן פס על כל העיר /נורית זרחי נקמת הילד המגמגם /רוני סומק וידוי הגדול /אמנון שמוש	משהו חמור מאוד הולך לקרות בכפר הזה /גבריאל גרסייה מארקס נקמתו של סבל /יהושע בר יוסף לשבור את החזיר /אתגר קרת התסריט הראשון של סבק /בנימין טנא	לכל איש יש שם זלדה משחק במפתח /אידה פינק יש פרחים /נתן יונתן	מבחן קבלה /נאוה עתיר מקמל

למדני אלוהי / לאלה גולדברג

למדני, אלהי, בָּרַךְ וְהַתְּפִלֵּל
עַל סוֹד עֲלֵה קִמְל, עַל נִגְה פְּרִי בָּשֵׁל,
עַל הַחֲרוּת הַזֹּאת: לְרֹאוֹת, לְחַוֵּשׁ, לְנָשֵׁם,
לְדַעַת, לְיַחַל, לְהַקְשֵׁל.

לְמַד אֶת שְׁפָתוֹתַי בְּרָכָה וְשִׁיר הַלֵּל
בְּהִתְחַדֵּשׁ זְמַנְךָ עִם בִּקְרָה וְעִם לַיִל,
לְבַל יִהְיֶה יוֹמִי הַיּוֹם כְּתִמּוֹל שֶׁלִּשׁוֹם.
לְבַל יִהְיֶה עָלַי יוֹמִי הָרָגֵל.

משאלות / אסתר ראב

וְאַצְטַרְבָּלִים	אֲנִי רוֹצָה עֲצִים יָפִים–
עַל מִצֵּעַ רִיחָנִי	וְלֹא מִלְחָמוֹת!
שֶׁל מַחְטִים–	וְכִתְנֵת־פָּסִים
תַּחַת אֲרָנִים;	וְלֹא מִדֵּי־צָבָא
וְצִהֲלַת בָּלְבֻלִים	לְכָל יִקְרִי;
בְּעֹלוֹת־פְּרָדִסִּים	אֲנִי רוֹצָה גֶשֶׁם
וּמִפְרָשֵׁי־שָׁלוֹם	וְתִלְמִים מוֹרִיקִים;
עַל יַם־הַתִּיכוֹן;	וּבִתִּים מֵלָאִים
וְ"תִמְרוֹן סִתּוֹ"	תִּינוֹקוֹת;
שֶׁל כְּרִיזְנִימוֹת לִבְנוֹת–	לוֹם־בְּרִיתוֹת
בְּגָנִים	וְ"כֹפֶר־הָאֶחָוָה"
וְכִדּוּרִים אֲדָמִים מִתְּגַלְגָּלִים	וְרַעַם וּבִרְקָ–
בְּשִׁבְלִים	בְּשָׁמִים;
וְשִׁרְוֹלֵי־תִינוֹק	וְגִשְׁמֵי־בְרָכָה
מֵאוֹתָתִים שְׁלֹוָה–	עַל הָאֲדָמָה
עַל הַחֶבֶל...	וְכִרְכֶּם וָרֵד
	בְּנִקְיָקִים;

קשב/ט. כרמי

קשה לשתי קנכיות לשוחח שיחה-של-ממש.

כל אחת מטה אֶזן לִים שלה.

רק שולה-הפנינים או סוחר-העתיקות

יכול לקבע בלי חשש: אותו ים.

להשאיר/שלמה טנאי

לא לומר את הכל

גם העץ אומר רק גזע ועלים

ומשאיר שרשים באפלה

לא לעבר כל הגבולות

גם אלהים מספר רק שמש,

ירח ופוכבים

ומשאיר יקומים

מעבר למכאובי-הדעת.

לא לפרש את האדם עד תם.

איך זה שכוכב/ נתן זך

איך זה שכוכב אחד לבד מעז?

איך הוא מעז? למען השם

כוכב אחד לבד, אני לא הייתי מעז

ואני בעצם לא לבד

איך זה שכוכב אחד לבד מעז?

איך הוא מעז? למען השם!

למען השם

איך זה שכוכב אחד לבד מעז?

איך הוא מעז? למען השם!

כוכב אחד לבד, אני לא הייתי מעז

ואני בעצם לא לבד

איך זה שכוכב אחד לבד מעז?

איך הוא מעז? למען השם

למען השם

כוכב אחד לבד, אני לא הייתי מעז

ואני בעצם לא לבד

איך זה שכוכב אחד לבד מעז?

איך הוא מעז? למען השם!

למען השם

כפר הנוער כנות – בי"ס תיכון התיישבותי הפנימייה ללימודי משטרה

עמותה בפיקוח משרד החינוך והתרבות, המנהל לחינוך התיישבותי פנימייתי ועה"נ סמל מוסד 680066

אומץ/יהונתן גפן

גשר צר בעולם הזה

אדם מפריד בין לחברו

לעברו בין אדם

לשברו בין אדם

לקברו בין אדם

גשר צר ואנו כבדים עד מאוד

וצר

לי

צר

לי

צר

לי

והעיקר לא לרעוד.

פס על כל העיר/נורית זרחי

על הגדרות,

על סורגי המעקים,

על חלונות, שערים מאבקים

כשאני עובר,

אני באצבע אחת פורט

כמו על פסנתר,

לאורך כל העיר

פס דק אני משאיר.

ותישאר המנגינה שציירתי באבק

עד שתבוא הרוח ותימחק.

נקמת הילד המגמגם / רוני סומק

היום אני מדבר לזכר המלים שפעם נתקעו לי
בפה.
לזכר גלגלי השנים שפוררו הברות
מתחת ללשון והריחו את אבק השרפות
ברוח בין הלע לשפתיים החשוכות.
חלמתי אז להברים את המלים שנארו כסחורות גנובות
במחסני הפה,
לקרע אריזות הקרטון ולשלף את
צעצועי האל"ף-בי"ת.
המורה הייתה מניחה יד על כתפי ומספרת שגם משה
גמגם ובכל זאת הגיע להר סיני.
ההר שלי היה ילדה שישבה
לידי בכתה, ולא הייתה לי אש בסנה הפה
כדי להבעיר, לנגד עיניה,
את המלים שנשרפו באהבתי אותה.

לכל איש יש שם/ זלדה

לכל איש יש שם	לכל איש יש שם
שנתנו לו אלוהים	שנתנו לו אלוהים
ונתנו לו אביו ואימו	ונתנו לו אביו ואימו
לכל איש יש שם	לכל איש יש שם
שנתנו לו קומתו ואופן חיוכו	שנתנו לו קומתו ואופן חיוכו
ונתנו לו האריג	ונתנו לו האריג
לכל איש יש שם	לכל איש יש שם
שנתנו לו ההרים	שנתנו לו ההרים
ונתנו לו כתליו	ונתנו לו כתליו
לכל איש יש שם	לכל איש יש שם
שנתנו לו המזלות	שנתנו לו המזלות
ונתנו לו שכניו	ונתנו לו שכניו
לכל איש יש שם	לכל איש יש שם
לכל איש יש שם	לכל איש יש שם
שנתנו לו אלוהים	שנתנו לו אלוהים
ונתנו לו אביו ואימו	ונתנו לו אביו ואימו
לכל איש יש שם	לכל איש יש שם
שנתנו לו הים	שנתנו לו חטאיו
ונתנו לו מותו	ונתנה לו כמיהתו

כפר הנוער כנות – בי"ס תיכון התיישבותי הפנימייה ללימודי משטרה

עמותה בפיקוח משרד החינוך והתרבות, המנהל לחינוך התיישבותי פנימייתי ועה"נ סמל מוסד 680066

יש פרחים/ נתן יונתן

הראית איזה יופי
שרעד ברוח סתיו,
שדה זהב דעך באופל
והדליק נרות חצב.

הראית איזה אודם
שצעק למרחקים,
שדה דמים היה שם קודם
ועכשיו הוא שדה פרגים.

אל תקטוף, נערי,
יש פרחים שבני חלוף
יש פרחים שעד אינסוף
נשארים במנגינה.
אל תקטוף נערי,
יש פרחים שבני חלוף
יש פרחים שעד אינסוף
עם המנגינה.

הראית מה השחיר שם?
שדה קוצים הוא, נערי,
שהיה עזוב בקיץ
ועכשיו הוא שדה חריש.

הראית מה הלובן?
נערי, זה שדה בוכים,
דמעותיו הפכו לאבן
אבניו בכו פרחים.

אל תקטוף, נערי...

כפר הנוער כנות – בי"ס תיכון התיישבותי הפנימייה ללימודי משטרה

עמותה בפיקוח משרד החינוך והתרבות, המנהל לחינוך התיישבותי פנימייתי ועה"נ סמל מוסד 680066

וידויי הגדול /אמנון שמוש

אמי	יש פנאי	קראתי
היתה באה אלי	לאמא	ומצאתי
בכל קיץ		את עולמה
	מסר	של אמא
עיניה יגעו מקריאה	בין קולות תמזליה	תרבות-סיים
עברה עמוס לעיפה	לבין און הכריה	שהלכה
מספרת היתה	לשאון קבוצה ומפעליה	לעולמה
ומספרת	היא מספרת	
	על בן-צריה	אפשר
על מה ספרה ועל מה לא	ועל סגלות הקמע	אזני היתה סתומה
ספרה	ואני	ולבי ער
קולה מתנגן	מניד ראשי	ואולי
קעוד	קשומע	חלחלו הדברים
וכפות-ידיה מבארות		בדרך אחר
צמידיה מצטלטלים	קיץ אחד	רציתי
זקב-אל-זקב	לא	להשמיע ספורי
כאותן אמרות-כנף	באה	באזנה
שבפיה	ובחרף	של אמא
שאין לזמן-שליטה בן –	נפטר	בקשתי
	מן העולם	לשמע עוד ועוד
ואני	ומן הצרות	ממנה
כלי	הצורות בצרור הסיים	אך אמי
אזן סתומה	חלף אביב	שהיתה
שקוע בלהוציא	כלה קיץ	כל קיץ
את הקבוצ מן	ובסתו	עמי
הבץ	התחילה ידי	(מעבר לאותו הסיץ)
להזיז דברים קדימה	מעלה על הכתב –	היתה –
ולמי	ספורים	ואיננה.
(נו – באמת)		

בת הרב ואימה/ שאול טשרניחובסקי (בלדה)

אמי, אמי! הנהו שוב, הנהו האביר!

הוא פה ביום, הוא פה בליל, נחבא בצל הקיר.

בתי, בתי! אוי ואבוי! אוי לי, ולך אבוי!

יואר היום ראה אותך אותו אביר, הגוי.

אמי, אמי! אומר הוא לי: ארור עמי מאל,

בעולם הזה, בעולם הבא, חלאת יושבי תבל.

בתי, בתי! ארור האיש אשר יקבנו אל.

בת רבנים – עשרים דורות – את בת-רב ב' ישראל.

אמי, אמי! אומר הוא לי: קסום קסמתי לו,

אינו אוכל, אינו ישן – אבד יומו, לילו.

בתי, בתי! אוי ואבוי! אוי לי, ולך אבוי!

סגר עלינו המצוד, סגר מצאת, מבא.

אמי, אמי! אומר הוא לי: ירבה רקמה נשש,

יתלה עלי רביד זהב, – תאכלן קנאה באש.

בתי, בתי! ברביד זהב, עוטה רקמה נשש,

בר יסתכל מן הגזזטרה, כי יזרקוך באש.

הצדיק והאבנים

היה היה צדיק אחד, ישיש נערץ ומכובד היה על כל הבריות. באו אליו אנשים ונשים לבקש את ברכתו, ללמוד מדרכיו ולבקש ממנו עצה והדרכה בנושאים שונים. פעם באו לפניו שתי נשים. התוודתה אחת מהן על חטא כבוד שחטאה, ותאמר לצדיק: "כבר הלכתי ובקשתי סליחת האדם שגרמתי לו רעה, ובכל זאת, אין מצפוני נותן לי מנוח. אמנם סלח לי האדם, אך מי יודע אם סלח לי ה'. חמור מאוד מאוד החטא שעשיתי, ובקשתי היא כי גם ה' יסלח לי, עזור לי רבי ותן לי עצה". החריש הצדיק. אחר כך פנה אל האישה השניה ושאל אותה: "ומה לך?" ענתה: "אני רק לוויתי את חברתי, וזו שהתוודתה לפניך זה עתה". שאל הצדיק: "ומה רצונך?" ענתה האישה: "לקבל את ברכתך". "יפה מאד", אמר הצדיק, "ברכתי נתונה לך. כנראה שלהתוודות אין לך צורך". אמרה לו האישה: "אין דבר מכביד על מצפוני, גם אם חטאתי, הרי אלה רק חטאים פעוטים, עברות קלות, ולא כדאי אפילו לגזול את זמנך בסיפורן: אלו הן עבירות של מה בכך". אמר הצדיק הישיש לאישה הראשונה: "ראיתי כי נכנע לבבך לפני ה' ולכן זאת עשי: צאי אל מעבר לגדר ביתי. בקשי והביאי לי אבן גדולה ככל שתוכלי לשאת, כי גדול החטא שחטאת". ואל השניה פנה הצדיק ואמר: "צאי גם את, וצברי אבנים קטנות, כי עבירותייך קטנות היו". יצאו השתיים ועשו כמצוותו. חזרה האחת והביאה אבן גדולה, והשניה הביאה שק מלא באבנים קטנות. העביר הישיש עיניו אל פני האבן והצרורות ואמר: "היטבתן לעשות. ועתה הואילו בטובכן ושימו את האבן והצרורות שצברתן במקום ממנו לקחתן אותן וחזרנה אלי, אז אגיד לכן את דברי". הלכו השתיים לעשות כדברי הצדיק. הראשונה מצאה על נקלה (בקלות) את המקום שממנו לקחה את האבן הגדולה והניחה אותה שם. והשניה טרחה ועמלה ולא יכלה בשום אופן לקבוע את המקומות שמהם נצברו כל הצרורות וחלוקי האבנים. חזרה אל הצדיק הישיש עם משא האבנים הקטנות. אמר להן הצדיק: "עתה אגיד לכן את דברי". "את הראשונה, הנחת את האבן הגדולה במקומה, כי זכרת מהיכן ומנין נלקחה, כך גם עניין העוון שלך. זכרת את עוונך הגדול ועינית את נפשך, נשאת בתוכחות אנשים, שנזפו בך, ובתוכחות מצפונך שלא נתן לך מנוח, התביישת בחטא ורצית לשוב בתשובה ולא התביישת להתוודות עליו, והאלוהים בוודאי יסלח לך". "ואת, בעלת האבנים הקטנות, חטאת לכאורה חטאים קלים, פעוטים ושונים, והם לא הכבידו על לבך ולא הכאיבו לך, לא זכרת אותם ולא התחרטת עליהם, גם לא תקנת את מעשייך ואולי גם הטפת מוסר לאחרים ואיך יסלח לך ה'?"

לקראת סיפור העם הבא, נלמד:

1. מהו סיפור עם אומנותי.
2. מי היו החסידים ומי היו המתנגדים.

אם לא למעלה מזה /י.ל. פרץ

בכל ימות הסליחות, בבוקר בבוקר, נעלם הרבי מנימירוב. בני-ביתו משכימים לסליחות, יוצאים ועוזבים את הדלת פתוחה אחריהם; בלי ספק יוצא הוא אחרי כן בעצמו. ומעולם לא ראה אותו איש, לא בחוץ ולא בבית-הכנסת או בבית-המדרש, ולא אצל המנינים.

והנה מה שהפתח פתוח – אין בכך כלום; אל בית הצדיק לא יבואו גנבים; יגע אחד מהם בכף-המנעול, ומובטח אני, שתיבש ידו. אך איה הרבי?

ואומרים: בלי ספק במרום! – הימים – ימים נוראים, צרכי עם ישראל מרובים, צריכים לפרנסה, לשלום, לבריאות, ליראת-שמים ויראת-חטא... והולך וקרוב יום הדין, השופט כל הארץ יעשה משפט, והשטן משוטט בכל הארץ, ובוחן ובדק באלפים עינים בחורין ובסדקין של הלב והנפש! והוא מסית ומדיח, ועולה ומשטין! ומי יעמוד ביום צר, אם לא קדוש ישראל מנימירוב?

בלי ספק הוא עולה למרום ומשתטח לפני כסא כבודו, ומתפלל על עם ישראל; ולפעמים מתנהג הוא גם בתקיפות, כדרכו!

והנה בא לנימירוב מתנגד מירושלים דליטא וימלא פיו צחוק.

כידוע, גדול כוח הליטאים בנגלה, אבל נפשם יבשה בלי שום לחלוחית של אמונת צדיקים! ומחיק הליטווא"ק, ומראה באצבע גמרא מפורשת, שגם משה רבינו, עליו השלום, לא עלה למרום, כי אם למטה מעשרה טפחים – והצדיק מנימירוב לא כל שכן!

–ואם כן, איפה הוא הרבי בשעת הסליחות?

והליטווא"ק אומר, שיש לו עליו שאלות חמורות מזו...

ובאותו הרגע החליט בלבו לחקור שורש דבר.

ועוד באותו היום, בין מנחה למעריב, התגנב הליטווא"ק אל חדר-משכבו של הצדיק, וישכב תחת מטתו... ואינו מתיירא, שמא תתקוף עליו שנתו, הלא ליטווא"ק הוא! ובחר הוא לו איזו מסכת ולומד אותה בעל-פה.

ושכב כל הלילה, ולמד בעל-פה!

כשעה חדא, קודם שקראו לסליחות, הרגיש הליטווא"ק שהצדיק מתהפך על משכבו, שהוא נאנח וגונח, גונח ונאנח. והנה ידוע, שאנחותיו של הצדיק מנימירוב היו מלאות צער ויסורין, והשתפכות הנפש, וכל השומע היה גועה ממש בבכי! וזה אינו מפסיק מלמודו בלחש...

ושניהם שוכבים: הרבי **על** המיטה והליטווא"ק **תחת** המטה.

כשקראו לסליחות, שמע הליטווא"ק, והנה רבתה התנועה בחדרים הסמוכים, בני- הבית יורדים ממטותיהם, מעלים הם נרות ונוטלים את ידיהם, ומתלבשים, והולכים, ופותחים את הדלתות... ואחרי כן שב הכול למנוחתו, והאור, שנזרע תחת מיטתו של הצדיק מן החדרים הסמוכים, נדעך. והוא נשאר לבדו עם הרבי בבית.

אחרי כן הודה ולא בוש, שבאותו הרגע נפלה עליו אימה חשכה. כי לא דבר ריק הוא, להתבודד עם הצדיק בשעת הסליחות! אבל הליטווא"ק עקשן הוא – רועד הוא בכל גופו ושוכב...!

בינתיים קם גם הצדיק ממשכבו.

וקם, ועשה מה שעשה, ונגש אל ארון הבגדים, והוציא משם חבילת בגדים שונים, דהיינו:

מכנסי בד לבנים, רחבים וקצרים, מגפים גדולים ומשוחים בזפת, אדרת-שער עבה ומצנפת שער גבוהה, וחגורת עור מצופה מסמרי נחושת – בגדי אכר!

ובאותם הבגדים התלבש הצדיק, ומצלחת אדרתו יצא קצה חבל עבה...

והליטווא"ק אינו מאמין למראה עיניו, והוא חושב, שנרדם בלילה ורואה חלום... אך לא חלמא חזיא...

והרבי יוצא מחדרו, והליטווא"ק קם בלאט והולך אחריו, כאותו הצל ההולך אחר האדם.

והרבי עובר מחדר לחדר ובא לחדר-הבשול, וכופף ראשו אל מתחת למטת המבשלת, ומניף גרזן לחטוב עצים, ותוקע אותו לתוך אזורו, ויוצא את הבית.

והליטווא"ק אחריו, אף כי כבר עלה על לבו דבר-בליעל, כי הרבי צדיק הוא ביום וגזלן בלילה...

והולך הרבי בלאט ובצדי הרחובות, ואימת הימים הנוראים מרחפת בחוץ. ופעם בפעם בוקעת ויוצאת מאיזה בית אנחת חולה או פזמון של סליחות. והרבי צולל בצללי הבתים ויוצא לאור הלבנה בין בית לבית, והליטווא"ק אחריו... ולבו דופק כהד לכל פסיעה ופסיעה של הצדיק.

והנה הרבי יצא את העיר.

וסמוך לעיר – יער. והצדיק נכנס לתוך היער, ופסע כשלושים או ארבעים פסיעות בתוך היער, ונגש אל אלון רך, והוציא את הגרזן מאזורו והניפו, ויך בעץ – פעם, פעמים ושלוש, עד כי נפל העץ...

והליטווא"ק עומד מרחוק ורואה, איך שהצדיק חוטב את העץ לבקעים, ואת הבקעים לגזרים, ושהוא מוציא מצלחת אדרתו חבל ארוך, ועושה מהם חבילה, ותוחב את הגרזן באזורו, ומעמיס את החבילה על כתפיו, ויוצא את היער ושב העירה.

כפוף הולך הרבי תחת משאו. והליטווא"ק אחריו–

“האם לא יצא הזקן מדעתו?”

כפר הנוער כנות – בי"ס תיכון התיישבותי הפנימייה ללימודי משטרה

עמותה בפיקוח משרד החינוך והתרבות, המנהל לחינוך התיישבותי פנימייתי ועה"נ סמל מוסד 680066

והצדיק אוחז את דרכו בלאט, ובא לאיזו סימטא חשכה, ונגש אל בית קטן רעוע,
ויעמוד מאחרי החלון, וידפוק בשמשותיו בלאט.

והליטווא"ק שומע, שמתוך הבית קורא קול של אשה חולנית:

–מי שם?

–ושהצדיק עונה בלשון הנכרים:

–יא! (אני)

והאשה שואלת:

–קטו יא (מי זה – אני)?

והצדיק עונה:

–וואסיל.

–וואסיל? איזה וואסיל? ומה אתה רוצה, וואסיל?

והצדיק אומר לה, והכול בלשון האיכרים, שיש לו חבילת עצים למכירה, שימכור לה
בזול.

ואינו מחכה למענה האישה, ועובר אל הדלת, ופותח אותה, ונכנס לבית.

והליטאי מתגנב אחריו.

לאור הלבנה רואה הוא חדר קטן ונמוך, שברי כלי-בית, ובמטה – אשה חולנית מכוסה
בבלויי-סחבות.

והחולנית שואלת באנחה:

–אבל במה אקנה, וואסיל? אין כסף לאלמנה עניה!

והצדיק המתחפש עונה, שייתן לה בהקפה; ושכסך-הכול מבקש הוא שש אגורות!

אבל האישה אומרת, שאינה יכולה לקבל בהקפה, שאין לה שום תקוה להשיג מעות
ולשלם.

–מאין יבוא עזרי? – נאנחה האישה.

והצדיק, שהניח כבר את החבילה לארץ, מתקצף עליה:

–הוי, יהודייה פתיה! את אישה קטנה וחולנית, וימיר ספורים, ואני בוטח בך, ונותן לך
בהקפה שש אגורות! ולך אל גדול ורחמן, שגיא כוח וחי לעולמים, ואיך בוטחת בו,
שימציא לך שש אגורות?

–ומי יסיק לי בתנור? – נאנחת האישה – מי יודע, מתי ישוב בני מעבודתו בלילה?

והצדיק עונה, שהוא יסיק לה...

והוא אומר ועושה...

ובשעה שהכניס העצים לתוך התנור, זימר בלחש את הפזמון הראשון מסליחות
היום...

ובהבעירו את העצים, אמר את הפזמון השני...

ואת הפזמון השלישי אמר, כאשר סתם את התנור.

והליטווא"ק נהפך לבבו לאהוב את הצדיק ולהאמין בו, ומאז היה נוסע אליו פעמים מדי
שנה בשנה.

וכשהיה שומע מספרים, שהצדיק עולה בימות הסליחות למעלה, לא צחק עוד והיה
אומר:

–מי יודע אם לא למעלה מזה!

האישה מצידון (מדרש שיר השירים רבה א' ל"א)

1. מעשה באשה אחת מצידון ששהתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה.
2. באו אצל רבי שמעון בר יוחאי רוצים להתגרש זה מזה.
3. אמר להם "חייכם, כשם שנזדווגתם זה לזה במאכל ובמשתה, כך אין אתם מתפרשים זה מזה אלא מתוך מאכל ומשתה."
4. הלכו בדרכיו ועשו לעצמם יום טוב ושיכרתו יותר מדי.
5. כיוון שנתיישרה דעתו,
6. אמר לה: "בתי, ראי כל חפץ טוב שיש לי בביתי, טלי אותו ולכי לבית אביך."
7. מה עשתה היא? לאחר שישן, רמזה לעבדיה ושפחותיה ואמרה להם: "שאוהו במיטה וקחו אותו והוליכוהו לבית אבא."
8. בחצי הלילה, ננער משנתו.
9. כיוון שפג היין,
10. אמר לה: "בתי היכן אני נתון?"
11. אמרה לו: "בבית אבא."
12. אמר לה: "מה לי בבית אביך?"
13. אמרה לו: "לא כך אמרת לי בערב - 'כל חפץ טוב שיש בביתי טלי אותו ולכי לבית אביך'?"
14. אין חפץ טוב לי בעולם יותר ממך."
15. הלכו אצל שמעון בר יוחאי,
16. התפלל עליהם, ונפקדו.

מעשה העז /שמואל יוסף עגנון

מעשה בזקן אחד שהיה גונח מלבו. באו ושאלו לרופאים. אמרו שישתה חלב עזים. יצא וקנה לו עז והכניסה לדיר. לא היו ימים מרובים עד שנתעלמה העז. יצאו לבקשה ולא מצאוה לא בחצר ולא בגן, לא על גג בית המדרש ולא אצל המעיין, לא בהר ולא בשדה. שהתה כמה ימים עד שחזרה מאליה ובחזירתה היו דדיה מלאים חלב וטעמו כטעם גן עדן. ולא פעם אחת בלבד נתעלמה מן הבית אלא פעמים הרבה נתעלמה מן הבית. יצאו לבקשה ולא מצאוה עד שחזרה מאליה והיו דדיה מלאים חלב מתוק מדבש וטעמו טעם גן עדן. פעם אחת אמר הזקן לבנו, בני מתאווה אני לדעת להיכן היא הולכת ומהיכן היא מביאה חלב זה שהוא מתוק לחכי ולכל עצמותיי מרפא. אמר לו בנו, אבא יש עצה לזה. מהי? עמד הבן והביא משיחה וקשרה לזנבה של העז. אמר לו אביו, מה אתה עושה בני? אמר לו, משיחה אני קושר לזנבה של העז וכשארגיש בה שהיא מבקשת לילך אתפוס את המשיחה בראשה ואצא עמה לדרך. נענע לו הזקן בראשו וקרא עליו, בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני. קשר הבחור משיחה נאה בזנבה של העז ונתן דעתו עליה. כיון שעמדה לילך תפס את המשיחה בידו ולא הניח הימנה, וכיון שהלכה נגרר והלך אחריה, עד שהגיע למערה אחת. נכנסה העז למערה ונכנס הבחור עמה, כשהוא אוחז במשיחה והולך אחריה. וכך היו הולכים שעה או שתיים, ואולי יום או יומיים. כשכשה העז בזנבה וגעתה בפיה, והמערה לסופה הגיעה. כיון שיצאו מן המערה ראו הרים רמים וגבעות עם פרי מגדים ובאר מים חיים נוזלים מן ההרים ורוח מפיחה כל מיני בשמים והעז עולה באילן, והאילן מלא חרובים מלאים דבש והיא אוכלת מן החרובים ושותה ממעיין גנים. עמד הבחור וקרא לעוברי דרכים, השבעתי אתכם אנשים טובים הגידו לי היכן אני ומה שם המקום הזה? אמרו לו, בארץ ישראל אתה וסמוך לצפת אתה. תלה הבחור עיניו למרום ואמר, ברוך המקום ברוך הוא שהביאני לארץ ישראל. נשק עפרה וישב לו תחת העץ. אמר לעצמו, עד שיפוח היום ונסו הצללים אשב לי על ההר תחת העץ, אחרי כן אלך לביתי ואביא את אבי ואת אמי לארץ ישראל. עד שהוא יושב ומתבשם בקדושתה של ארץ ישראל שמע כרוז בואו ונצא לקראת שבת המלכה, וראה בני אדם כמלאכים מעוטפים בסודרין לבנים וענפים של הדסים בידיהם וכל הבתים מאירים בנרות הרבה 2. הבין מדעתו שהגיע ערב שבת עם חשיכה ואין בכדי שיחזור. עקר קנה וטבלה בעפצים שעושין מהם דיו לכתוב ספר תורה ונטל פיסת נייר וכתב מכתב לאביו, מכנף הארץ זמירות אשמיע כי הגעתי בשלום לארץ ישראל והנה אנכי יושב סמוך לצפת עיר הקדושה ומתבשם מקדושתה. ואל תשאלני איך הגעתי לכאן אלא אחוז במשיחה שקשורה בזנבה של העז וצא לך בעקבי העז אז תלך לבטח דרכך ותבוא לארץ ישראל. גלל הבחור את הפתק תחבו בתוך אזנה של העז. אמר אל לבו, כשהיא מגעת אצל אבא, אבא מחליקה על ראשה והיא מנענעת באוזניה מיד נופל הפתק מתוך אזנה, מיד נוטל אבא את הפתק וקורא מה שכתוב בו והוא תופס את המשיחה והולך עמה לארץ ישראל. חזרה העז אצל הזקן, אבל באוזניה לא נענעה והפתק לא נפל. כיון שראה

הזקן את העז שהיא חזרה ובנו איננו התחיל מטפח על ראשו וצועק ובוכה ומילל, בני, בני איכה? בני מי ייתן מותי אני תחתיך, בני, בני. והיה בוכה והולך ומתאבל על בנו, כי אמר חיה רעה אכלתהו, טורף טורף בני. וימאן להינחם ויאמר, ארד אל בני אבל שאולה. וכל אימת שראה את העז היה אומר, אוי לו לאב שהגלה את בנו ואוי לה לזו שטרדתהו מן העולם. ולא נחה דעתו של אותו זקן עד שקרא לשוחט לשחטה. בא השוחט ושחט את העז. הפשיטו את עורה ונפל פתק מן האוזן. נטל הזקן את הפתק ואמר, כתב בני. וקרא כל מה שכתב לו בנו. התחיל מטפח על ראשו ובוכה וי, אוי לו לאיש שקיפח את מזלו בידיו ואוי לו לאיש שגמל רעה לעושה טובה. נתאבל על העז ימים רבים וימאן להתנחם ויאמר, אוי לי שהייתי יכול לעלות לארץ ישראל בקפיצה אחת ועכשיו אקפח את ימי בגלות הזאת. מני אז פי המערה סמוי מן העין, ודרך קצרה עוד אין. ואותו בחור אם לא מת, עוד ינוב בשיבה דשן ורענן, בארצות החיים שקט ושאנן.

אגדת שלושה וארבעה /ח.נ. ביאליק

א.

בת חמודות יפהפיה היתה למלך שלמה, אשר אין בכל-הארץ משלה, ויאהבנה המלך כנפשו, ויצרנה קבבת עינו, והנערה נפלה וזרה מעודה בדרךיה מכל-בנות גילה, ותמאס בשאון היכלי ענג, ותבחר להתהלך בודדה ודוממה בגן המלך או להשכים לפרמים ולתעות במשעוליהם, ונפשה הומה ועיניה נשואות למרחוק, ותהי כחולמת בהקיץ כל-הימים ואיש לא ידע את-לבה. ובהגיע לה עת דודים, ויבאו בני-המלכים מקרוב ומרחוק לדבר בה אל אביה, ואולם הנערה בת המלך הסתירה פניה מהם ולא שעתה לדבריהם, וישבו כלם אל ארצם וכלמים ונפשו ראש. והיה כי ארכו הימים והנערה הכבדה את לבה, וינאשו ממנה בני-המלכים ולא יספו לשחר פניה. וידאג לה המלך ויתעצב אל לבו, ויעל בלילה הגגה, ויבט בכוכבים, לראות מי יהי בן-המלך אשר הוכיח אלהים לבתו ומתי יבא? ויבן באותות השמים וירא – והנה לא מלך ולא בן-מלך נכון לבתו מעם האלהים, כי-אם נער עני ואביון מדלת העם, הוא יבא אליה למועד ולקחה לו לאשה. וירע למלך מאד, ויבקש תחבולה להפר עצת השמים, ויאמר בלבו: אצפנה נא את-הנערה ימים עד עבור המועד אשר ראיתי בכוכבים – ועברה הגזרה. ויתר לו אי בודד בתוך הים, הרחק ממקום מעבר אניות, ויבן שם מגדל גבה, ואולמים וחדרים רבים בו, ויקיפהו חומה בצורה מארבע רוחותיו סביב, ויושב את-בתו בתוך המגדל, ושבעים סריסים מזקני ישראל הושיב עמה לשמרה ולשרתה, וצידה לרב הכין שמה מכל מאכל ומכל משקה ומכל מעדני ארץ, אין מחסור דבר, ויסגר את-כל-שערי המגדל ודלתותיו בבריחי ברזל ובמנעולים, עד לאין מוצא ומבוא, ויאמר: עתה אראה פעל אלהים ומעשהו, התקום עצת הכוכבים אם לא. ותשב בת המלך במגדל ההוא, ושבעים הסריסים שומרים אותה מכל משמר ושוקדים עליה יומם ולילה וחרדים למלאת את-הקטנה ואת-הגדולה במשאלותיה. וגם מכל שמחה לא מנעו לבה, כי כן צוה המלך, להרבות שעשועים לנפשה ולא תשומם בבדידותה. ורק את-האחת קצרה ידם מתת לה: להוציאה מפתח המגדל וחוצה, כי הנה המגדל סגור ומסגר מכל עבר, אין יוצא ואין בא. והנה מדי יצר

לרוחה בבית פנימה – ועלתה אל גג המגדל והתהלכה שם לרוח היום, או אל מעקה הגג תשען, והביטה אל מרחבי הים אשר מסביב והקשיבה להמון גליו והיתה לה הרוחה. וצופה עמד על החומה יומם ולילה, ועיניו פקוחות על הים מסביב, וישמר על האי מגשת כל-ספינה ומדרך כף רגל בכל-גבולו סביב; רק פעמים ביום, בבקר ובערב, תופיע סירה קלה על פני הים, הרחק מהאי כמטחי קשת, ודמות אדם בתוך הסירה, ציר שלוח מאת המלך לדרש בשלום הנערה. ונטה האיש מרחוק בנס הלבן אשר בידו, לאמר: "השלום לבת המלך?" ונזף הצופה לעמתו גם הוא נס לבן, לאמר: "שלום!" – והפכה הסירה כרגע ונעלמה בקצה השמים. וכל אשר קרב המועד אשר אותו יגר המלך, כן הוסיפו הסריסים משמר על משמר, וישקדו על משמרותם אצל השערים והדלתות הסגורים, ועיניהם פקוחות, ואזניהם נטויות, ואפם מרים, ויחרדו לקול זבוב מתדפק בחלון ולקול חלדה חותרת בקיר, כי כנים היו האנשים ואת-מלאכת המלך לא יעשו רמיה.

ב

ונער רש בן טובים ממשפחת סופרים יצא מעירו מעכו, כי צר לו פתאם המקום בבית הוריו האביונים, וישא נפשו למרחקים. ויצא הנער מביתו וידיו ריקות, אין לו כל, בלתי אם מקלו וגזיתו, ובכל-זאת לא נפל רוחו עליו ודאגה לא ידע, כי עצמותיו מלאו עלומים, ולבבו חזון ותקוה, וקוצותיו תלתלים, ותפעמהו בכל-הדרך רוח טובה וילך הילך ורנן. ובעברו בשדה ויט לבו אחרי החגב המנתר ואחרי הצפור הנעלסה ואחרי שפן הסלע ואחרי הלטאה המתפשט, ותמשכהו אליה כל-אלה רעננה וכל-מלונה ריקה בעזובת הכרם. ויחיה את-נפשו כצפור בלקט מאשר מצא בשדות אנשי חסד, ויישן על הארץ והאבן מראשותיו. ובשוטו בארץ, ובהתהלכו בערים ובכפרים, ויט אָזְנו לשיחות עוברי דרכים, וישמע לקח ומשל מפי העם וזקניו ויצפנם בלבבו, ויהיו לו לנחמה בעניו ולמשיבי נפש בימי נדודיו. ויהי היום ותבא עליו השמש בשדה במקום עזוב ושמש, והימים ימי סגריר וקר, והעלם רעב וצמא, ערם ויחף, ויאכלהו הקרח וכחו עצבו. וירא והנה שלד שור משלכת על פני השדה, וישמח העלם ויאמר: "ברוך אלהים אשר המציא לי מטה במקום הזה! הבה אשכבה בה, אולי יחם לי מעט", ויבא אל בין צלעות השלד וישכב וינדם. הוא ישן ונשר עז וגדול ירד בלילה על השלד וירימה, וישאנה בפיו, אותה ואת-השוכב בה, ויעף עמם ויביאם אל מגדל בת המלך וינח שם את-משאו על הגג ויעמד לנקר את-שאריה הרקב מעל העצמות. ויצא הנער ויגרשהו וישב על הגג כל-הלילה, והוא עיף מאד ומרעיד מן הקר ומהגשמים. הבקר אור והשמים הטהרו, ובת המלך עלתה על הגג, כמשפטה יום יום, ותרא את-הנער הָזֶר, ותעמד מרחוק ותשאֵל:

"מי אתה ומי הביאך הָלָם?"

ויען הנער בתם-לב: "אל נא תיראי, הנערה ואל נא יחר לך עלי. עברי אנכי, בן עניים מתושבי עכו, וידבקני אִמֶש הגשם בשדה, ואני רעב וצמא וכסות אין לבשרי, ואשכב בשלד, וישאני הנשר ויניחני במקום הזה, ועתה לא אדע איככה אצא מפה, כי הים מסביב וספינה אין בכל-גבולו."

ותחמל עליו בת המלך, ותורידהו בלאט אל חדרה, ותרחצהו ותלבישהו, ותאכלהו ותשקהו, וישבו אליו כרגע זיו פניו ורוחו הטובה. ותראהו והנה הוא יפה אף נעים, ותשמח עליו מאד ותמתק לה שבתו עמה. ותצפנו אתה בחדרה, והסריסים לא ידעו, כי העלימה מהם את-דבר בואו, והם גם הם לא יבאו אל חדרה פנימה בלתי אם נקראו. ותהי מהיום והלילה יוצאת פעמים ביום והגידה להם את-שלומה, והזקנים לא שמו אל לב, כי אמרו: אך מקרה הוא. ויוסיפו לשקד על משמרותם שקידה נמרצת, ויעמד איש על כנו ואיש על פקדתו, ועיניהם משוטטות ואזניהם זקופות ואפם מרים, כי היו האנשים כנים במאד מאד ויעשו את-מלאכת המלך באמונה ובלב שלם.

ג

ובת המלך ראתה את-חכמת הנער המספן ואת-שכלו הטוב ואת-בר לבבו, ותאָהבהו בכל-לבבה ובכל-נפשה. ויהי היום ותאמר אליו: "הטובה אני בעיניך לקחת אותי לאשה?"

ויאמר הנער: "למה תשאלי עבד אני לרחץ את-רגליך."

אז הגידה לו הנערה מה עזה אהבתה לו, כי טוב ויקר הוא לה מכל בני-המלכים אשר בארץ, וכי מאלהים היתה זאת להביאו הנה על כנפי נשר, וכי מאז ראתהו דבקה נפשה אחריו, וכי בלעדיו אין חיה חיים, ועוד דברים רבים קאלה וקאלה דברה אליו הנערה בחם לבבה, והוא גם השיב לה דברי אהבה שבעים ושבעים, ויכרתו שניהם ברית אהבת עולם. ויקם הנער ויקז דם מידו, ויכתב בדמו את-דברי הברית בספר, כתב וחתם, ויארשנה לו כמשפט, ויאמר: עד יי ועדים מלאכיו מיכאל וגבריאל.

והפריסים לא ידעו מכל הדברים האלה קטנה וגדולה, כי אין כמוהם אנשים ישרים ונאמנים, וישימו לילות כימים וישקדו על משמרתם במאד מאד.

ד

אחר הדברים האלה, כעבר המועד אשר הראה שלמה בפוכבים, ויזכר את-בתו העצורה במגדל, ויאמר להשיבה אל ביתו. ויבא אל האל המגדל, ויתבונן אל הבריחים ואל המנעולים אשר על השערים ועל הדלתות מחוץ, וירא כי שלמים הם ולא נגעה בהם יד, ויצו לגדעם, והשערים והדלתות נפתחו. ויבא המלך אל המגדל פנימה, ויחרדו הזקנים לקראתו ויברכוהו לשלום.

וישאל המלך: "השלום לבתי? איה?"

ויאמרו הזקנים: "שלום לה, אדוננו המלך, והנה היא בחדרה."

וילך המלך אל חדר הנערה והזקנים הולכים אחריו. ויהי כפתחם את-הדלת – והנה עלם יפה תאר עם הנערה בחדר.

ויתחללו הזקנים מאד וימת לבם. והמלך נתן בהם עיני זעם וישאל: "מי זה?"

ולא יכלו הזקנים לענות, כי נבהלו מאד ויהיו לאבן. ויעמדו מחרישים וחורי פנים וראשיהם משפלים ארצה.

וירקע המלך ברגלו ויקרא בזעם: "הלא תענוני, ואם אין נתחים תעשו!"

ויפלו הזקנים אפים ארצה, והמה יראים וחרדים מאד, ויאמרו: "אָה, אדונינו המלך. מה-נאמר ומה-נדבר. חי אלהים, כי בכל-כחנו שמרנו את-בת המלך, וגם אִנחנו לא נדע אי-זה הדרך בא העלם הלא."

ויפן המלך אל הנערה וישאלנה בחר אף: "סוררה, הגידי מה-לעלם הזה פה?"

ותפל הנערה לרגלי המלך ותאמר: "אל באפך, אבי המלך! כי רק עם אלהים היה הדבר. הוא שלח את-מלאכו הנשר ויבא אלי עלם חמודות, ואִהי לו לאשה. קחהו אליך וברכהו אבי!"

וישאל המלך את-הנער: "מי אתה? ואי-זה הדרך באת הלא?"

כפר הנוער כנות – בי"ס תיכון התיישבותי הפנימייה ללימודי משטרה

עמותה בפיקוח משרד החינוך והתרבות, המנהל לחינוך התיישבותי פנימייתי ועה"נ סמל מוסד 680066

ויעמד הנער לפני המלך ויענהו בלי פחד, ויספר-לו את-כל-הדברים והאמת. וירא המלך את-הנער כי טוב, ויט אליו חסד. וידבר אתו וימצאהו עשר ידות בכל-דבר חכמה ומשל על כל-הסופרים החכמים אשר בכל מלכותו. ויוסף וישאלהו לשמו ולעירו ולבית אביו ואמו, ויענהו העלם על כל שאלותיו דברי אמת ותם. ויספר לו על עניו ועל גדודיו, ואת אשר הביאו הנשר בארח פלא אל גג המגדל ואת אשר חמלה עליו הנערה ותאספהו אליה ותגמלהו חסד. ויוצא לשלמה את-ספר הכתבה אשר כתב וחתם בדמו, אות ברית אהבת עולם בינו ובין בת המלך. וישמע שלמה את-דברי הפלאות והאמת האלה, ויבן כי הוא הנער העני אשר הראה במראות הכוכבים, ויאמר: "עתה ידעתי כי אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד יי".

והזקנים ראו כי שבה חמת המלך מעליהם ותחי רוחם, ויקומו מן הארץ וישאו כפיהם השמימה ויאמרו: "ברוך אלהים הנותן אשה לאיש".

ה

ויקח שלמה את-בתו ואת-אישה וביאם ירושלימה, ויעש להם משתה שבעת ימים וישש אתם משוש. וכתם ימי המשתה, ויקרא שלמה לחתנו ויאמר לו: "הנה חתן המלך אתה וממלכתך גדולה ורחבה, ועתה שאל לך משרה כבודה כלבבך ונתתי לך".

ויען חתן המלך: אדני המלך! איש-ספר ובן-עני אנכי מנעורי, וגם אבותי כלם היו סופרים ולמודי יי. בגדלות לא הלכו והיכלי ענג לא ידעו. ועתה אם טוב אני בעיניך, יתן נא לעבדך נוח בודד ושאנן על שפת הים וישבתי שם אני ואשתי, והגיתי ככל-אבותי בפעלי אלהים ובדעת דרכיו".

ויתן-לו המלך כשאלתו, ויפקידהו על סופרי המלך, וישב חתן המלך בנחל ויאגר את-כל-משלי החכמה, אשר השמיע שלמה דבר דבר בעתו, ויעלם על ספר. וגם מעט מדברי חכמתו הוא, אשר ידע ואשר הגה מלבו, אסף חתן המלך ושימם על משלי שלמה באחרונה. הלא הם דברי אגור בן-יקה עד היום הזה.

על כן יאמר במשלו:

שלשה המה נפלאו ממני / וארבעה לא ידעתי:

דרך הנשר בשמים / דרך נחש עלי צור.

דרך אנה בלב-ים / ודרך גבר בעלמה.

לשבור את החזיר /אתגר קרת

אבא לא הסכים לקנות לי בובה של בארט סימפסון. אמא דווקא כן רצתה, אבל אבא לא הסכים לי. אמר שאני מפונק. "למה שנקנה, הא?" אמר לאמא. "למה שנקנה לזו? הוא רק עושה פיפס ואת כבר קופצת לדום. אבא אמר שאין לי כבוד לכסף, ושאם אני לא אלמד את זה כשאני קטן, אז מתי אני כן אלמד? ילדים שקונים להם בקלות בובות של בארט סימפסון גדלים אחר-כך להיות פושטקים שגונבים מקיוסקים, כי הם מתרגלים שכל מה שהם רק רוצים בא להם בקלות. אז במקום בובה של בארט, הוא קנה לי חזיר מכוער מחרסינה עם חור שטוח בגב, ועכשיו אני אגדל להיות בסדר, עכשיו אני כבר לא אהיה פושטק.

כל בוקר אני צריך לשתות עכשיו כוס שוקו, אפילו שאני שונא. שוקו עם קרום זה שקל, בלי קרום זה חצי שקל ואם אני ישר אחרי זה מקיא, אז אני לא מקבל שום דבר. את המטבעות אני מכניס לחזיר בגב, ואז, כשמנערים אותו הוא מרשרש. כשבחזיר יהיו כבר כל-כך הרבה מטבעות שכשינערו אותו לא יהיה רעש אז אני אקבל בובה של בארט על סקייטבורד. זה מה שאבא אומר, ככה זה חינוכי.

החזיר דווקא נחמד, האף שלו קר כשנוגעים בו והוא מחייך כשדוחפים לו את השקל בגב וגם כשדוחפים לו רק חצי שקל, אבל מה שהכי יפה זה שהוא מחייך גם כשלא. המצאתי לו גם שם, אני קורא לו פסחזון, על שם איש אחד שפעם גר בתיבת דואר שלנו ושאבא שלי לא הצליח לקלף לו את המדבקה. פסחזון הוא לא כמו הצעצועים האחרים שלי, הוא הרבה יותר רגוע, בלי אורות וקפיצים ובטריות שנוזלות לו בפנים. רק צריך לשמור עליו שלא יקפוץ מהשולחן למטה.

"פסחזון, תיזהר! אתה מחרסינה", אני אומר לו כשאני קולט אותו מתכופף קצת ומסתכל על הרצפה, והוא מחייך אלי ומחכה בסבלנות עד שאוריד אותו ביד. אני מת עליו כשהוא מחייך, רק בשבילו אני שותה את השוקו עם הקרום כל בוקר, בשביל שאוכל לדחוף לו את השקל בגב ולראות איך החיוך שלו לא משתנה חצי. אני אוהב אותך, פסחזון", אני אומר לו אחרי זה, "פייר אני אוהב אותך יותר מאבא ואמא. ואני גם יאהב אותך תמיד, לא חשוב מה, אפילו אם תפרוץ לקיוסקים. אבל דיר באלק אם אתה קופץ מהשולחן!".

אתמול אבא בא, הרים את פסחזון מהשולחן והתחיל לנער אותו הפוך ובפראות. "תיזהר, אבא", אמרתי לו "אתה עושה לפסחזון כאב בטן", אבל אבא המשיך. "הוא לא עושה רעש, אתה יודע מה זה אומר יואבי? שמחר תקבל בארט סימפסון על סקייטבורד". יופי. רק תפסיק לנער את פסחזון, זה עושה לו להרגיש רע". אבא החזיר את פסחזון למקום והלך לקרוא לאמא. הוא חזר אחרי דקה, כשביד אחת הוא גורר את אמא וביד השנייה הוא מחזיק פטיש. "את רואה שצדקתי", הוא אמר לאמא, "ככה הוא ידע להעריך דברים, נכון יואבי?" "בטח שאני יודע", אמרתי, "בטח, אבל למה פטיש?" "זה בשבילך", אמר אבא ושם לי את הפטיש ביד. "רק תיזהר". בטח שאני אזהר", אמרתי ובאמת נזהרתי, אבל אחרי כמה דקות לאבא נמאס והוא אמר: "נו, תשבור כבר את החזיר". "מה?" "שאלתי "את פסחזון?" "כן, כן את פסחזון", אמר אבא, "נו, תשבור אותו, מגיע לך הבארט סימפסון, עבדת מספיק קשה בשבילו".

פסחזון חיך אלי חיוך עצוב של חזיר מחרסינה שמבין שזה הסוף שלו. שימות הבארט סימפסון! שאני אתן עם הפטיש בראש לחבר? "לא רוצה סימפסון". החזרתי לאבא את הפטיש, "מספיק לי פסחזון". "אתה לא מבין", אמר אבא, "זה באמת בסדר, זה חינוכי, בוא אני אשבור אותו בשבילך". אבא כבר הרים את הפטיש, ואני הסתכלתי על העיניים השבורות של אמא ועל החיוך העייף של פסחזון וידעתי שהכול עלי, אם אני לא אעשה כלום, הוא מת. "אבא", תפסתי

לו ברגל, "מה יואבי?" אמר אבא, כשהיד עם הפטיש עוד באוויר, "אני רוצה עוד שקל, בבקשה", התחננתי. "תן לי עוד שקל לדחור לו, מחר, אחרי השוק, ואז לשבור, מחר, אני מבטיח". "עוד שקל?" חייך אבא ושם את הפטיש על השולחן, "את רואה? פיתחתי אצל הילד מודעות". "כן, מודעות", אמרתי, "מחר". היו לי כבר דמעות בגרון.

אחרי שהם יצאו מהחדר, חיבקתי את פסחזון חזק-חזק ונתתי לדמעות לבכות. פסחזון לא אמר כלום, רק רעד לי בשקט בידיים, "אל תדאג", לחשתי לו באוזן, "אני אציל אותך".

בלילה חיכיתי שאבא יגמור לראות טלוויזיה בסלון וילך לישון ואז קמתי בשקט-בשקט והתגנבתי ביחד עם פסחזון מהמרפסת. הלכנו המון זמן ביחד בחושך עד שהגענו לשדה עם קוצים. "חזירים מתים על שדות", אמרתי לפסחזון כששמתי אותו על הרצפה של השדה "במיוחד על שדות עם קוצים. יהיה לך טוב כאן". חיכיתי לתשובה, אבל פסחזון לא אמר כלום, וכשנגעתי לו באף בתור שלום רק תקע בי מבט עצור. הוא ידע שלא יראה אותי לעולם.

נקמתו של סבל /יהושע בר יוסף

ודווקא אותם ימים קרה לו אותו מעשה עם למך הסבל, שהסעיר את דעת הקהל בעיר ונסתיים בכי רע. ומעשה שהיה כך היה.

למך הסבל היה ידוע בעיר כולה, וגם בסביבה הקרובה, כסבל רב כוח המסוגל להתחרות בעוז שריריו גם עם חמור ופרד. אין יודע אם השם למך ניתן לו על ידי הוריו, או שזכה לכינוי זה מפי הבריות על שום תנועותיו הכבדות הבלתי זריזות. נמוך קומה היה ורחב כתפיים, וכל כולו דמה למין מרובע מהלך על שתיים. רגליו קצרות וידי ארוכות ארוכות, יורדות טפחיים מברכיו ולמטה, כמיני ידיים של קוף. שער היה במידה שלא נראה פרק עור חלק בגופו, ומצחו קטן ומקומט. עיניו זעירות שחורות בלתי נראות כמעט בשפע השער השחור שמסביבן, וקולו עבה כיוצא מדוד עמוק. קשה היה להסתכל בו בלי להרגיש איזה מבוכה למראהו, בדומה למבוכה שאנו מרגישים בעמדנו פנים אל פנים עם איזה חיית יער. אך חרף כל אלה לא נמצא בצפת כולה סבל טוב כמוהו. הוא התייחס לעבודתו במין כובד בראש שבקדושה. שומר היה על המשא שנשא על שכמו בקנאות דתית. אצלו לא נחבל רהיט ולא נשברה אפילו כוס של זכוכית. מעמיס היה על כתפיו משא של שלושה סבלים ונושאו בביטחון ובשקט של בעל מקצוע מנוסה, ואי אתה שומע מפיו אפילו נשימה קטועה אחת. בשל כך לא חסרה לו עבודה. הכול השתדלו להעסיקו, בעיקר הסוחרים שבעיר, מכיוון שהיה נוטל בשכר עבודתו מחצית המחיר שקבעו הסבלים בינם לבין עצמם, ואף במחיר נמוך זה היה מרוויח יותר מאחרים, שכן נשא על שכמו משא פי שלושה מהם. זלמן התורכי היה מעסיקו כמעט בקביעות. הוא היה גם נוח בעבודה, שכן לא הוציא כמעט הגה מיותר מפיו ולא שאל שאלו

בלתי נעימות, כי אם עבד כמין גולם המציית לכל מוצא פיון של אדוניו.

אותו יום ירד זלמן התורכי לבית הבד שבכפר עין זיתים, שם שקד על מידת שמן הזית שקנה מאת הפלחים בסביבה באיסופו בחביות. היה עליו להעביר ממחסנו בצפת לבית הבד שלוש חביות ברזל גדולות - מלאכה שדרשה לפחות שתי פרדות. מכיוון שעין זיתים נמצא במקום נמוך מצפת והשביל אל הכפר נמשך במורד מתמיד, עלה בדעתו למסור מלאכה לסבל למך, שיגלגל את החביות הריקות במורד וישגיח עליהן שלא תידרדרנה לתהום- עבודה שתעלה בשליש המחיר. זלמן התורכי ידע היטב את ענייני מסחרו ועל דעתו היו לו תמיד המצאות מיוחדות במינן, שהתאימו מאוד לתנאי המקום וחסכו לו הוצאות מיותרות. וכך קרא לו ללמך, אמר לו מה שאמר ועלה על סוסו בלב קל ורכב לעין זיתים.

למך לקח לאיטו את שלוש החביות מתוך המחסן הגדול, העמידן בשורה וגילגלן אחת אחת באורך הרוח המיוחד למחשבתו האיטית הכבדה עד שיצא מחוץ לעיר. מכאן ואילך קשתה עליו המלאכה, שכן אותו שביל משופע התפתל מעל למעמקי הביקעה שמשמאלו וכול תנועה בלתי זהירה עלולה להפיל את החבית לתהום. מה עשה? שם לפני כל חבית וחבית שתי אבנים שתעצורנה גילגולה והעמיד עצמו לפני החבית ולא מאחוריה. הרים את האבנים השתיים ונתן לחבית הראשונה להתגלגל כלפי מטה מרחק מסוים וכל אותו זמן הוא עוצר בשתי ידיו בתנועה מהירה של החבית כך עשה לשנייה ולשלישית עד שהביאן למקומה של החבית הראשונה. הדרך לעין זיתים נמשכה בהליכה רגילה כשעתיים מלאות וקל לשער כמה תחנות ביניים כאלה היו לו בשבילים מפותלים כאלה. יום סתיו חם היה אותו יום והזיעה נשפכה על עורו פלגים פלגים ואבק שעלה מכל חסית נתרבץ שכבות שכבות על גופו ובגדיו הרטובים אלא שלמך לא שם לב לכל ההפרעות האלה בסבלנות של מכונה העביר את שלוש החביות לסירוגין מתחנה לתחנה, עד שבצהרי היום הגיע לאחר חמש שעות של עבודת פרך, לבית הבד והחביות השלוש לא נפגעו אפילו כדי קמט קל.

הפלחים שבבית הבד ראו את למך מתקרב ובא על שלוש חביותיו וצחוק גדול תקפם. ואומנם קשה היה שלא לצחוק למראה תנועותיו הדוביות הכבדות של למך, שהתעסק בחרדת קודש ממש עם כל חבית וחבית. למך עצמו ניראה אותו שעה כמין חבית מתגלגל על שתיים ואותו טישטוש המחיצה שבין החי לדומם הצחיק כל צופה עד לאחיזת מותניים. גם זלמן התורכי צחק אותה שעה כאשר לא צחק מימיו.

למך שמע כל הצחוק וחמתו בערה בו. הדרך כלל לא היה שם לב לתגובת הבריות על מעשיו ולדעתם נתון היה מאז ומתמיד למין האזנה מטומטמת לנעשה בתוך עצמו, בתוך אותו

גוף כבד ומוזר ולא שהה לנעשה מחוצה לו. הפעם הוציאתו העבודה הקשה מכליו והוא ליכסן ראשו המיוזע והמלוכלך והאזין לכל הצחוק ודמיו הכבדים נתפתחו בו בזעם אין אונים. בייחוד חרה לו קול צחוקו של זלמן התורכי. הוא עצמו מסר לו עבודה קשה זו והוא הצחק! אלמלא אותה הכנעה בהמית שלו, שנעשתה לו כמעט תכונה טבעית במסגרת חייו בצפת, היה וודאי מתפרץ הפעם לתוך חבורת האנשים הצוחקים ומכלה בהם את חמתו בזעם אגרופי הברזל שלו. אלא שהוא ידע במין דעה של גוף ונפש כי אסור לו לסבול עלוב להתחצף נגד אדוניו, ומה גם להרים יד לעברו. על כן החניק בקרבו את כעסו, וגלגל את החביות עד פתח הבית והרים כנגד הצוחקים פנים מחייכים בטמטום של תימהון – הבעה שהגבירה פי כמה את רעמי הצחוק מסביב.

לבו של זלמן התורכי היה טוב עליו בשל שפע הצחוק שצחק ובשל העסקים המוצלחים שעשה אותו יום בבית הבד ובשל ההעברה המוצלחת של החביות שלא ניזוקו שהוא זה, והוא הרגיש מין רחבות יד ולב והחליט לשלם ללמך הסבל מחיר מלא, כאילו שכר שתי פרדות לעבודה זו. מתוך אותה הרחבת הדעת טפח לו ללמך על כתפיו ופנה אליו בקול של ידידות: עבודה קשה, למך, מה? קשה נהם למך נהימה של זעם ועיניו הושפלו לקרקע ושרווליו המלוכלכים מחו את הזיעה מעל פניו השעירים.

כמה שווה בעיניך עבודה זו? המשיך זלמן באותה נעימה של רכות-לב. למך לא ענה מנה ובה על השאלה, אלא הסתכל ארוכות בכל חבית וחבית כמודד משקלה, וגירד את עורפו וכייוץ את מצחו וחשב מחשבה איטית עד שסיכם את החשבון המסובך ונהם ביתר בהירות:

שני בשליקים! פרוטה לא פחות!
זלמן התורכי נדהם לשמע המחיר. לפני כן קבע בלבו לתת לו עשרים בשליקים. הטמטום שבנקיבת מחיר כזה העלה בקרבו את המחשבה, שהנה ניתנה לו כאן הזדמנות חדשה לבידוח הדעת. על כן העמיד פנים רוגזים ושאל בקול מתוח עצור מצחוק פנימי שעמד להתפוצץ כל רגע:

ובשליק אחד לא תקבל?
למך הרם כנגדו פנים מלאים הבעה של קיפוח זועף וסינן מבין שיניו:
אם לא תיתן לי שני בשליקים מלאים ומיד נשתתק מהרעיון שצץ בקרבו.
אם לא אתן לך, מה תעשה? התעוררה הסקרנות בליבו של זלמן התורכי.
אחזיר את החביות לצפת? באה התשובה המדהימה.

התשובה הייתה כל כך בלתי צפויה, שזלמן התורכי פרץ על כורחו בצחוק חדש אדיר

מקודמיו. להחזיר שלוש חביות כאלה במעלה ההר באותו שביל מפותל וצר, הרי זו עבודה של למעלה מכוח אנוש. עצם הרעיון עשוי להצחיק אדם עד להטלת מים. הוא ייתן לו ללמך לנסות טיפשותו עד הסוף, וישלם לו בעד העבודה כפליים ממה שקבע בלב. זו תהיה מעשייה שכל העיר תזקוף אוזן לשמוע פרטי פרטיה! והוא ניסה להשתעשע אתו עוד פעם: ובשליק וחצי לא תקבל?

אמרתי את שלי! נהם למך מבין סבכי זקנו, ומיד נטפל להן לחביות והחל לגלגלן חזרה בדרך לצפת.

... איזו צביטה של חרטה קלה, למראה מטומטם זה שאינו מבין שום דבר שבבדיחותא, תקפה את זלמן התורכי, וכבר אמר לקראו חזרה ולהפסיק את המשחק החד צדדי, אלא שאותה שעה ראה את חבורת הערבים צוחקים שוב למראה תנועותיו של למך המגלגל חזרה את החביות, והוא יצטרף אליהם וסיפר להם את כל הפרשה שגרמה הנאה מרובה לשומעיה. בתוך כך המשיך למך הסבל בשלו. אחוז כולו חימה רותחת על קמצנותו של זלמן התורכי, יגע באורח רוח של נמלה על כל חבית וחבית. אף שעתה עשה לו תחנות ביניים רבות, אלא שהעבודה במעלה הנהר קשה הייתה פי כמה וכמה והוא עצמו רעב ועייף והשמש מכה על ראשו וכל גופו טובל בבזבז של זיעה ואבק. אף על פי כן הגיע עם לילה חזרה למחסנו של זלמן התורכי. וכאשר ראה את תמהונם של הבריות למראה החביות שהחזיר, תקפו איזה חשק צורב לספר בלשונו הכבדה כל אשר עבר עליו. הוא הבין כי בדבריו הוא מקל מעל עצמו את נושא הכעס המפעפע בקרבו. עוול גדול עוולו לו, וכל מבט של השתתפות בצער ורחמים וכעס בעיני האנשים שהאזינו לדבריו המבולבלים ליטף את כבודו המחולל והשיב לו משהו מצלם האלוהים שבקרבו. עד מהרה ידעה צפת כולה את פרטי הפרטים של מעשה האכזריות, שנבע מקמצנותו של זלמן התורכי, ומן הרגע הראשון עמדו הבריות לצדו של הסבל העלוב בריבו עם הסוחר העשיר.

זלמן התורכי קיווה להיבנות מבחינה חברתית מבדיחותו של אותו סיפור, והנה יצא ההיפך הגמור ממה שפילל. צפת, שלא רתחה מעולם על ניצול העמלים העלובים שבקרבה, מלאה הפעם

מין זעם קדוש נגד הסוחר הקמצן שהתעלל בסבל האומלל. איש לא האמין להצדקויותיו של זלמן התורכי ולטענתו, כי בעצם התכוון לשלם פי עשרה וכל מה שקרה לא היה בגדר שעשוע. ככל שהרבה במאמציו לשכנע את הבריות, כן פחתה האמונה בלב הבריות וגדלה הבעת הבוז והלעג שבעיניהם. והמרגיז בכל אותה פרשה – הסבל למך סירב לקבל ממנו את

שני הנפוליונים שהציע לו בשכר עמלו, בטענה שלא עשה כל עבודה למענו. שני נפוליונים סירב לקבל! שני נפוליונים טבין ותקילין, מטבע שאפשר לפרנס בו משפחה חודש ימים! זלמן התורכי לא ידע נפשו מרוב חרטה ובושה. יריביו הישנים תיבלו פרשה זו בתבלין מפולפלים וממולחים, ופלוני ואלמוני אף חיבר שיר היתולים לכבוד המאורע, שהושר בפי ילדי הרחוב. כבודו הושפל לעפר. מעתה אין לו תקומה חברתית בצפת. ולבו החולה של זלמן התורכי הגביר קפיצותיו המשוונות ושנתו נדדה.

יום אחד, חודש ימים לאחר אותו מעשה, ישב זלמן התורכי לבדו בחנותו הגדולה, ספר החשבונות פתוח לפניו ועיניו תוהות בחלל הריק ומחשבות משונות על עולם הזה ועולם הבא מרפרפות בקרבו. לפתע ניצב בפתח החנות למך הסבל על קומתו המרובעת במלאה, כמין צל קפוא ניצב שם. דומה הכל בו מזינה אפלה לנקום נקמתו הישנה, ועוד מעט קט יוציא פגיון ממחבואי בגדיו ויתקענו בליבו המפרפר של יריבו. אלא שהוא לא נע ולא זע, ובכל עמידתו הקפואה היה משהו מסתורי, משהו שלא מעולם זה. זלמן התורכי החוויר מרוב פחד סתום וידיו נרעדו. הוא רצה לצעוק, אלא שגרוננו לא נשמע לו כבמין חלום אימים. מבטו נצמד בפחד גובר והולך בדמות הקפואה בתוך הפתח.

איש לא עבר אותה שעה בסמטה. דומה, שניהם בלבד נשארו יחידים בצפת כולה. הוא ציפה בחרדת הלב לתנועתו הקרובה של הצל אשר בפתח. והנה נע פרצופו קמעה. אפלה איומה עמדה באותו פרצוף שער ומלוכלך. עיניו הקטנטנות נפקחו קמעה והן הבריקו מוזרות בברק שחור והסתכלו בו בזלמן התורכי במבט איטי קר משנאה. היה זה מבט שכמותו לא ראה מימיו. ליבו של הסוחר קפץ בו מחדש. משהו בו התהפך עד יסוד יסודו. הוא רצה לזעוק זעקת אימים. אלא שלא הספיק. ליבו עצר בבת אחת דפיקותיו וראשו צנח מת על ספר החשבונות הפתוח.

כאשר נשמעה כעבור מחצית השעה זעקת אשתו וילדיו, שוב לא היה למך הסבל בקרבת מקום. איש לא ידע סיבת מותו הפתאומי של זלמן התורכי. הבריות ראו בו במוות עונש מן השמיים והרבו לשוחח בפרשה על כל פרטיה, האחד שלא הוציא הגה מפיו היה – למך הסבל, שהלך אחרי ארונו של זלמן התורכי בראש מורד וחיוך קל מהבהב בין סבכי זקנו ושפמו.

משחק במפתח /אידה פינק (לקראת יום הזיכרון לשואה)

הם סיימו זה עתה את ארוחת הערב והאישה הסירה את הצלחות מהשולחן, נשאה אותן אל המטבח ושמה אותן בכיור. האור שבמטבח היה עמום עוד יותר מהאור שבחדר, הוא היה צהוב כמעט לגמרי, הקירות היו זרועים כתמי רטיבות. כבר שבועיים גרו כאן וזו היתה דירתם השלישית מאז פרצה המלחמה, את שתי הקודמות עזבו בבהילות.

אחר כך חזרה האישה אל החדר והתיישיבה אל השולחן. הם ישבו שלושותם: היא, בעלה וילדם בן השלוש, ילד שפניו עגלגלות ועיניו כחולות. לאחרונה הרבו לשוחח על-אודות עיניו הכחולות ופניו העגלגלות של הילד. הילד ישב זקוף והביט באב, אבל ניכר בו שהוא מתקשה להחזיק מעמד ושאינו רוצה אלא לישון. הגבר עישן סיגריה, עיניו היו אדומות והוא מצמץ בהן בצורה מצחיקה. הוא התחיל למצמץ בעיניו מאז בריחתם הבהולה מהדירה השנייה.

השעה כבר היתה מאוחרת, עשר, היום הסתיים מזמן ואפשר היה לשכב לישון, אבל לפני כן היה עליהם למלא את חובת המשחק, המשחק שעליו הם חוזרים ערב-ערב כבר שבועיים, כי עדיין לא הכל דפק. ואף-על-פי שהגבר השתדל מאוד - תנועותיו היו זריזות וגופו גמיש - דווקא הוא שעיכב, לא הילד. הילד היה נהדר. כשראה את האב מכבה את הסיגריה, נע על מקומו ופקח עוד יותר את עיניו הכחולות. האישה, שלא השתתפה במשחק, ליטפה את שערו.

"נשחק עוד פעם אחת במפתח, רק היום, נכון?" פנתה אל הגבר. הוא לא ענה, כי לא היה לו כל ביטחון שזו אכן תהיה החזרה האחרונה. עדיין פיגר בשתיים שלוש דקות. הוא קם ופנה אל הדלת המוליכה אל חדר האמבטיה. אז השמיעה האישה בקול שקט את הצלילים: "דינג-דונג" - היא חיקתה את צלצול הפעמון יפה להפליא, ה"דינג-דונג" שלה נשמע ממש כמו הצליל השקט המתנגן של הפעמון. לשמע הצלצול הערב כל-כך מפי האם זינק הילד מכיסאו ורץ אל דלת היציאה, שפרוזה צר הולך אליה מן החדר. "מי שם?" שאל.

האישה (רק היא לא קמה מהשולחן) כיווצה את עיניה בבת-אחת ובכוח, כמי שנתקף פתאום כאב חריף.

"תיכף אני פותח, אני רק מחפש את המפתח", נשמע קול הילד שנית. אחר-כך נכנס אל החדר במרוצה וברקיעות רגליים קולניות. הוא הקיף את השולחן בריצה, משך מגירה מהמזנון והחזיר אותה למקומה בחבטה עזה.

"תיכף, עוד רגע, אני לא יכול למצוא, אני לא יודע איפה אמא שמה אותו", קרא הילד בקול רם מאוד, גרר כיסא, טיפס עליו והושיט יד למדף העליון של הכוננית.

"או, או, הנה! מצאתי!" פרץ בתרועת ניצחון עליזה.

אחר-כך ירד מהכסא, גרר אותו בחזרה אל השולחן, ובלי להביט באמו ניגש בצעדים מתונים אל דלת היציאה. משב צינה וריח לחות עלו מחדר המדרגות.

"תסגור, חמודי", אמרה האישה בקול נמוך, "עשית את זה נהדר, באמת."

הוא לא שמע את דבריה. הילד עמד באמצע החדר ומבטו נעוץ בדלת הסגורה של חדר האמבטיה.

"תסגור את הדלת", חזרה ואמרה בקול עייף ועמום. ערב-ערב חזרה על אותן מילים, וערב-ערב היה הוא נועץ מבט בדלת הסגורה של חדר האמבטיה. לבסוף נשמע חריקה. הגבר היה חיוור ועל בגדיו היו כתמים לבנים של סיד ואבק. הוא עמד בפתח ומצמץ בעיניו בצורה מצחיקה.

"נו, איך זה?" שאלה האשה.

כפר הנוער כנות – בי"ס תיכון התיישבותי הפנימייה ללימודי משטרה

עמותה בפיקוח משרד החינוך והתרבות, המנהל לחינוך התיישבותי פנימייתי ועה"נ סמל מוסד 680066

"עדיין חסרות לי כמה דקות, הוא היה צריך לחפש קצת יותר זמן. אני משתחל על הצד, אבל אחר כך... כל-כך צר שם, וכשאני צריך לסובב את הגוף בחזרה... ושיעשה יותר רעש, שירקע יותר ברגליים..."

הילד לא הסיר את מבטו ממנו.

"תגיד לו משהו, אמרה האישה בלחש.

"מצוין, עשית את זה מצוין, קטנצ'יק שלי, אמר בנימה מוכנית. "כן, כן, קראה האישה, אתה באמת עושה את זה נהדר, חמוד שלי. אתה בכלל לא ילד קטן. אתה מתנהג כמו גדול, אתה ילד גדול, נכון? אתה הרי יודע שאם מישהו יצלצל באמת בשעות היום, כשאמא בעבודה, הכל יהיה תלוי בך, נכון? ומה תגיד כשישאלו על ההורים?"

"אמא בעבודה..."

"ואבא?"

הילד שתק.

"ואבא?" צעק הגבר בחרדה.

הילד החוויר.

"ואבא?" חזר הגבר ושאל והנמיך את קולו.

"מת, ענה הילד והשליך את עצמו אל אביו העומד בסמוך וממצמץ בעיניו בצורה מצחיקה, אבל גם הוא עצמו מזמן היה בגדר מת מבחינתם של מי שיצלצלו באמת.

כוחה של שמועה....

משהו חמור מאוד הולך לקרות בכפר הזה / גבריאל גרסייה מארקס

דמיין לעצמך כפר קטן מאוד, יש בו זקנה ושני בנים; האחד בן שבע עשרה ואחת בת ארבע עשרה. היא מגישה להם את ארוחת הבוקר בהבעה מודאגת מאוד. בניה שואלים אותה מה קרה והיא עונה: "איני יודעת אבל התעוררתי עם הרגשה שמשהו חמור מאוד הולך לקרות בכפר הזה." הם מחייכים ואומרים שאלה אמונות תפלות של זקנות, סתם דברי הבל. הבן הולך לשחק ביליארד וברגע שהוא הולך לנצח משחק קל, יריבו אומר לו: "אני מתערב אתך על פ 10 (מטבע ספרדי) אחד שאתה לא מנצח אותי." כולם צוחקים, הוא צחק. הוא מכה בכדור ומפספס. הוא משלם את הפסו ושואלים אותו: "אבל מה קרה לך? זה היה משחק קל." הוא עונה: "זה נכון, אבל אני מודאג ממה שאמא שלי אמרה היום בבוקר. היא אמרה שמשהו חמור מאוד הולך לקרות לכפר הזה." כולם צוחקים עליו, וזה שהרוויח את הפסו חוזר לביתו ופוגש את אמו או את נכדתה או למעשה כל קרוב אחר. שמח עם הפסו הוא אומר: "הרווחתי מדמסו את הפסו הזה בצורה קלה בגלל שהוא טיפש," "ולמה הוא טיפש?" הוא אומר: "בחייך! הוא לא הרוויח במשחק בגלל שהיה מודאג מכך שאמא שלו התעוררה היום עם הרגשה שמשהו חמור הולך לקרות לכפר הזה." אז אמא שלו אומרת: "אל תזלזל בהרגשות של זקנים, לפעמים הן מתקיימות." קרובת משפחה שומעת את זה והולכת לאיטליז. היא אומרת לקצב: "תן לי קילו בשר," וברגע שהוא חותך את הבשר היא מוסיפה: "אתה יודע מה, תביא שני קילו, יש שמועה שמשהו חמור הולך לקרות ועדיף להיות מוכן." והקצב נותן לה את הבשר, וכשמגיעה אישה אחרת לקנות קילו בשר הוא אומר לה: "קחי שני קילו בגלל שעד כאן הגיעה השמועה שמשהו חמור הולך לקרות ואנשים מתכוננים וקונים דברים." אז הזקנה עונה: "יש לי הרבה ילדים, תביא לי ארבעה קילו." היא לוקחת ארבעה קילו, וכדי שלא להאריך את הסיפור, אומר שהבשר נגמר תוך חצי שעה, והקצב שחט עוד פרה, שגם היא נמכרה כולה, והשמועה מתפשטת. מגיע רגע שבו כל אנשי הכפר מחכים למשהו שיקרה. הפעילות נפסקת ולפתע, בשתיים בצהריים, חם כמו תמיד, מישוהו אומר: "האם אתה מרגיש כמה חם עכשיו?" אבל בכפר הזה תמיד חם (בכפר הזה כל כך חם, שכלי המוסיקאים היו מטולאים בזפת, והם ניגנו תמיד בצל, מאחר שבשמש הכלים היו נמסים). אבל בכל זאת, אומר מישוהו, "אף פעם לא היה כל כך חם בשעה כזאת." אבל שתיים בצהריים היא השעה הכי חמה ביום. "כן, אבל לא כל כך חם כמו עכשיו." לכפר השומם, לכיכר השוממת, יורדת לפתע ציפור והשמועה רצה: "יש ציפור בכיכר." וכולם באים מבוהלים לראות את הציפור. אבל רבותי, תמיד יש ציפורים שיורדות לכיכר. "כן, אבל לא בשעה כזאת." מגיע רגע של מתח כה גדול לאנשי הכפר, שכולם מיואשים ורוצים לעזוב אך לא מעזים. "אני כן גבר!" צועק מישוהו, "אני עוזב!" הוא לוקח את רהיטיו, את בניו, את בהמותיו, מכניס אותם לעגלה ועובר דרך הרחוב המרכזי, וכל הכפר המסכן מסתכל עליו. עד שכולם אומרים: "אם הוא מעז ללכת, אז אנחנו גם עוזבים." ומתחילים לפרק את הכפר. הם לוקחים את הדברים, הבהמות, הכול. ואחד מאחרוני העוזבים אומר: "שהקללה לא תיפול על מה שנשאר מביתנו." הוא שורף את ביתו ואחרים גם שורפים את בתיהם. הם נסים על נפשם כמו בריחה שלאחר מלחמה, ובמרכז הולכת האישה בעלת הנבואה וצועקת: "אני אמרתי שמשהו חמור מאוד הולך לקרות, ואמרו לי שאני משוגעת!"

איך כותבים תשובה טובה ומלאה?

פירוק השאלה – חשוב לוודא הבנה מלאה של השאלה לפני שעוברים לשלבים הבאים.

- לסמן את מילות ההוראה (הסבירו, נמקו, תארו, דונו, הדגמו) ומילות שאלה (מה, למה, כיצד).
- לחלק את השאלה לחלקים.
- לחלץ מושגים וידע שמופיעים בשאלה.

כתיבת התשובה – חשוב להקפיד שהתשובה תהיה מלאה ותהיה בה התייחסות לכל חלקי השאלה.

- 2-4 משפטים של הצגת היצירה (על מה היצירה) ושם היוצר שלה.
- שורה רווח.
- עונים על השאלה, ומתייחסים לכל חלק מהשאלה בפיסקה נפרדת. משאירים שורה רווח בין פסקה לפסקה. לכל טענה שאתם טוענים יש להוסיף דוגמאות מהיצירה.
- 2-3 משפטים של סיכום כל מה שפירטתם בגוף התשובה. עיקרי הדברים. לא כותבים רעיון חדש.
- יש להשתמש במילים מתוך השאלה.
- חשוב להוסיף מטבעות לשון וציטוטים חשובים מהיצירה.
- יש להשתמש במשלב לשוני תקין. הימנעו מכתיבה בלשון הדיבור (וכמובן – אין להשתמש במילות סלנג).
- הקפידו על פיסוק נכון, על שורה חדשה לכל עניין חדש ועל נקודה בסוף משפט.

איך מכינים מצגת טובה?

1. **מצמצמים.** צריך לזכור כל הזמן שהמצגת תומכת בכם והיא לא סיפור בפני עצמו. לכן היא צריכה להיות מתומצתת עם מעט טקסט, מאד נקייה וברורה ולא עמוסה בעשרים אלף אלמנטים.
כדאי לא להתפתות ולהעמיס, למרות שלפעמים אנחנו נורא מתלהבים ורוצים להכניס למצגת את כל העולם ואשתו.
זכרו להשאיר אוויר, ספייסים, רווחים שתהיה תחושה נעימה, מסודרת וברורה לצופים.
2. **עיצוב אחיד.** יש לכם כבר רעיון, תמונה או צורה מסוימים (לוגו, צבעוניות, פונטים, סגנון...) תבנו את המצגת בהתאם להם.
ככה אתם ממשיכים ומחזקים את נראות המוצר שלכם בעיני הקהל הרלוונטי.
זה כלל חשוב מאד כשחושבים איך מכינים מצגת.
גם פה, לפעמים האפשרויות מבלבלות ורוצים להשתמש בצבעים מדהימים ופונטים מהממים... אז לא. רק בקו שלכם.
3. **מצגת זורמת ועניינית** – יש לה מבנה מגובש (קוהרנטי). זה חשוב בגלל שאנחנו, בני האדם, אוהבים שהדברים מוכרים, אז אנחנו מרגישים יותר בנוח.
אם כל שקופית במצגת תהיה בנויה באופן שונה לגמרי יהיה קשה להבין מה קורה בה, יהיה קשה להישאר ממוקדים ותשומת הלב תברח למחוזות אחרים.
מבנה קוהרנטי מסודר נותן לצופים את ההרגשה שחשבו עליהם, שרצו להגיש להם את התוכן בצורה מסודרת ומובנת.
4. **שומרים על אחידות בעיצוב.** משתמשים בסקלת צבעים קבועה, פונט אחד או שניים לכל היותר וסגנון אחיד. אתם צריכים לבחור את הפרמטרים האלו ולהקפיד להשתמש אך ורק בהם לאורך כל המצגת. זה אומר גם לגבי התמונות והסגנון הכללי שצריכים להיות זהים. (דומה לסעיף 2, אבל עדיין שונה ממנו).
5. **ממחישים ויזואלית (לראות את הדברים).** המצגת מלווה אתכם כשאתם מדברים ולצופים מאתגר למדי לנסות ולקרוא טקסט בזמן הזה.
הדרך הכי טובה היא להמחיש את הדברים שאתם מדברים עליהם בתוך המצגת.
ניתן לעשות את זה בעזרת תמונות, סרטוני וידאו, סאונד, איורים, ואייקונים.

איך עומדים ומדברים לפני קהל?

דיבור בפני קהל

דיבור בפני קהל הוא כמו שריר, ככל שאנחנו מתאמנים ומתרגלים אנחנו מחזקים אותו ורוכשים בו מיומנות גבוהה יותר.

איך להעביר הרצאה מנצחת – מדריך לתלמידים

1. חייכו לקהל

אין דבר שמושך ומחבר את הקהל אליכם יותר מאשר חיוך. תהיו שמחים! אתם עומדים ללמד את השומעים משהו שהם לא ידעו עד עתה. מחקרים מוכיחים שחיוכים מדבקים, שזה אומר שברגע שאתם תשימו חיוך גדול על הפנים הקהל יחייך אליכם בחזרה. אז גם אם אתם לחוצים קצת בלב תכריחו את עצמכם לחייך, זה ישפיע על האווירה ויסייע להצלחת ההרצאה שלכם.

2. היו בטוחים בעצמכם

כשאתם מציגים מול הכיתה או השכבה שלכם אתם בעצם עושים את העבודה של המורה שלכם לקצת זמן. זה התפקיד שלכם לוודא שכל התלמידים מבינים את מה שאתם מנסים להסביר. וודאו שאתם בוחנים טוב את הדבר שבה המורה שלכם עושה את זה, כי מורים הם מרצים מעולים!

תעשו לעצמך דמיון מודרך. תדמינו בראש שלכם איך אתם מעבירים הרצאה מצוינת. תתכוננו הרבה מראש וכל הזמן "תראו" בראש איך אתם מעבירים את המסרים שלם בצורה ברורה ומרתקים את הקהל. תהיו צנועים, לא צריך להיות שאננים, אבל במהלך כל ההכנות וגם ממש לפני ובמהלך ההרצאה עצמה תשמרו בראש סרט של איך אתם מעבירים הרצאה טובה וברורה. אל תתנו למחשבות של כישלון להיכנס לראש שלכם. בשום אופן! ואם אתם מתחילים להילחץ קצת בלב, תדמינו את ההצלחה ותרגיעו את עצמכם. תזכרו, זו הרצאה אחת קצרה, זה יסתיים וזה יהיה מצוין!

3. שמרו על קשר עין

מרצה שלא מביט לקהל שלו בעיניים לא מצליח לתפוס את תשומת לבם. אין דבר יותר משעמם מאשר להקשיב למרצה שקורא מהדף או מהמצגת. תדברו בעל פה, ואם אתם חוששים שתשכחו, תכינו לעצמכם פתק קטן עם הנקודות המרכזיות שתוכלו להציץ בו במהלך ההרצאה. תירגעו, הקהל שלכם מורכב מחברים וידידים. דברו איתם בטבעיות, כמו שאתם מדברים איתם ביום יום. תנסו אפילו ליצור קשר עין עם כל אחד מהמקשיבים פעם אחת לפחות, באופן הזה כולם ירגישו שנוצר ביניהם חיבור וזה גם נותן תחושה שאתם בטוחים בעצמכם ויודעים על מה אתם מדברים.

4. תשחקו עם הקול שלך

המטרה שלכם הוא למשוך את תשומת הלב של הקהל שלכם ולעניין אותם. תהיו נלהבים אודות הנושא שאתם מדבר עליו. דברו על זה כאילו שזה הדבר הכי מעניין בעולם. השומעים

כפר הנוער כנות – בי"ס תיכון התיישבותי הפנימייה ללימודי משטרה

עמותה בפקוח משרד החינוך והתרבות, המנהל לחינוך התיישבותי פנימייתי ועה"נ סמל מוסד 680066

שלכם ייהנו.

יש קול מיוחד ששדרנים משתמשים בו ברדיו, זה טיפה יותר גבוה ומתלהב מדיבור רגיל. תשתמשו בקול הדרמטי הזה מדי פעם כדי ליצור עניין למשהו שאתם אומרים.

5. תשתמשו בתנועות ידיים

הזיזו את הידיים שלכם בזמן הדיבור כדי להדגיש נקודות חשובות ולשמור על קשב הקהל. זה גם יעזור לכם אם אתם קצת חוששים להוציא את המתח הפנימי שלכם.

6. תכינו סיום טוב

מילות סיום הן ההזדמנות האחרונה בהרצאה להרשים את הקהל (כולל את המורה שלך). תהפכו את זה למשהו מרגש ומושך. אולי תכניסו נתון סטטיסטי חדש ומעניין, או משהו יצירתי אחר. זה יכול להיות כל דבר שמשאיר רושם מעניין ומבהיר שסיימתם את ההרצאה. אתם יכולים לספר סיפור שקשור אליכם בצורה כלשהיא, משהו אישי שקרה לכם או אולי אנקדוטה ששמעתם על אדם מפורסם. אתם יכולים גם לסיים את ההרצאה שלכם בעזרת שאלה מעניינת, אולי לשאול את השאלה בצורה כזו שהקהל יגיע למסקנה שהייתם רוצים שיגיעו אליה.

7. תחזרו למקום שלכם עם חיוך

דעו שהרגע עמדתם במשימה וביצעתם משהו שקשה מאד לאנשים רבים. כל הכבוד לכם!!

8. הקשיבו טוב להרצאות של חבריכם

אל תשכחו להקשיב בתשומת לב להרצאות של החברים שלכם... גם הם עבדו קשה ומרגישים כמו שאתם הרגשתם רגע לפני.

בהצלחה רבה לכולכם!